

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Нещасний випадок

Боббі Джонс поставив м'яча на кілок, коротко прицілився, повільно відвів ключку назад, а потім з блискавичною швидкістю вдарив.

Думаєте, м'яч, як йому й годиться, полетів уздовж доріжки і — все вище й вище — гайнувши над бункером¹, приземлився біля чотирнадцятого гріна² для простого удару меші?³

Та де там! Запущений надто низько, він ковзнув уперед по землі й надійно вгруз у пісок!

Довкола не було збудженого натовпу, який міг би видати розпачливий зойк. Єдиний свідок цього удару ніскі-лечки не здивувався. І пояснити це було просто — адже удар належав не народженому в Америці віртуозу, а лишень четвертому синові вікарія в невеличкому приморському містечку на узбережжі Вельса, Марчболті.

Боббі чортихнувся.

То був привабливий молодик років двадцяти восьми. Навіть найкращий друг не назвав би його вродливим, але

---

¹ Штучна піщана пастка, яку зазвичай установлюють перед гріном. — *Тут і далі прим. ред., якщо не зазначено інше.*

² Ділянка навколо лунки із коротко підстриженою травою.

³ Ключка з пласким гаком, призначена для вибивання м'яча на грін.

обличчя Боббі неминуче викликало симпатію, а в карих очах виблискувала собача приязність.

— Що день, то гірше, — мляво пробубонів він.

— Надто різкий удар, — відказав його партнер.

Доктор Томас був чоловіком середнього віку, з сивим волоссям і бадьорим рум'яним обличчям. Сам він ніколи не бив з усього розмаху. Обирав короткі чіткі удари з напівзамаху й зазвичай перемагав кращих, але не дуже зібраних гравців.

Боббі оскаженіло накинувся на м'яч нібликом¹. Третя спроба виявилася вдалою. М'ячик приземлився біля гри-на. А от доктор Томас загнав свого м'яча в лунку двома першокласними ударами айрона².

— Лунка ваша, — промовив Боббі.

Вони перейшли до наступної мітки.

Лікар бив першим — хороший чіткий низький удар, але на коротку відстань.

Боббі зітхнув. Поставив на кілок свого м'ячика, поправив його, довгенько махав ключкою, напружено замахнувся, заплющив очі, підвів голову, опустил праве плече (одне слово, зробив усе, чого робити не варто), вдарив по м'ячу, і той промчав уперед, здолавши десь половину відстані до лунки.

---

¹ Ключка з масивним похилим гаком, призначена для вибивання м'яча з бункера.

² Ключка з пласким гаком, призначена для здійснення ударів на короткі та середні відстані.

Боббі задоволено видихнув. Славнозвісна гольфістська пригніченість на його обличчі поступилася місцем не менш славнозвісному тріумфу.

— Тепер я знаю, як правильно, — сказав він, хоч нічого не знав.

Ще один прекрасний удар айроном, коротка підсічка за допомогою меші, і нарешті Боббі поховав м'ячика. Він вибив «берді», узявши лунку за чотири удари замість п'ятьох, і тепер відставав від доктора Томаса лише на одне очко.

Сповнений упевненості, Боббі підійшов до мітки на шістнадцятій лунці, повторив послідовність непотрібних дій, але дива не сталося. Натомість вийшов приголомшливий, неперевершений, майже надлюдський слайс¹. М'яч повернув праворуч під прямим кутом.

— А якби ж прямо полетів, то ф'ють! — сказав доктор Томас.

— *Якби ж то*, — з гіркотою уточнив Боббі. — Чуєте?! Здається, хтось кричить. Сподіваюся, цей м'ячик нікого не покалічив.

Він витріщився праворуч. Очам було боляче. Сонце сідало, і, дивлячись просто на нього, важко було чітко розрізнити бодай щось. До того ж над морем здіймався легкий туманець. Край скелі був за кількасот метрів від них.

— Там біжить стежка, — сказав Боббі. — Але м'ячик ніяк не міг залетіти так далеко. Та я майже впевнений, що чув крик. А ви?

---

¹ Змазаний удар у гольфі, коли м'яч летить не прямо, а вбік.

Лікар, однак, нічого не чув.

Боббі пішов пошукати м'ячика. Знайти його виявилось не дуже просто, та молодик усе-таки напав на слід. Ударити по м'ячу було ніяк: він застряг у кущах дреку. Боббі спробував був так і так, тоді підібрав м'яча й оголосив партнерові, що програв цю лунку.

Доктор Томас підійшов до нього, бо стартова мітка наступної лунки була просто на краю скелі.

Сімнадцята лунка особливо лякала Боббі. Адже м'яч треба було запустити над урвищем. Відстань — невелика, але прірва мала неабияку притягальну силу.

Вони перетнули стежку, і тепер вона бігла вглиб суші ліворуч від них, огинаючи скелю.

Лікар узяв айрон й успішно закинув м'яч на інший бік.

Боббі глибоко зітхнув і вдарив по своєму м'ячу. Той шугнув уперед, та прірва його проковтнула.

— І так щоразу, хай йому, — з гіркотою промовив Боббі. — Щоразу вчиняю ту саму дурість.

Він пройшов уздовж краю прірви, зазираючи вниз. Далеко під ним сяяло море, але не кожен м'ячик губився в його глибинах. Обрив був стрімкий лише спочатку, а потім поступово ставав пологішим.

Боббі повільно йшов краєм. Десь тут — він знав — є одне місце, де можна досить легко спуститися. Кедді¹ так і робили: стрибали через край, а тоді, з тріумфом, з'являлися знову, тримаючи в руці м'ячика-втікача.

---

¹ Помічники гольфістів, які переносять ключки, а також дають поради щодо гри.

Раптом Боббі заляк і покликав свого ігрового партнера.
— Чуєте, лікарю, ходіть-но сюди. Що це, як гадаєте?
Метрів за дванадцять унизу виднілася темна купа — немовби старий одяг.

Доктор Томас затамував подих.

— Господи! — вигукнув він. — Хтось упав зі скелі!
Треба дістатися туди!

Пліч-о-пліч, двоє чоловіків почали обережно спускати-ся скелею, і більш атлетичний Боббі допомагав напарникові. Аж ось вони наблизилися до зловісного темного згортка, що виявився чоловіком років сорока. Незнайомець дихав, але був непритомний.

Лікар оглянув його, промацав кінцівки, перевірів пульс і опустив повіки. Потім став на коліна поряд із чоловіком і закінчив огляд. Звів очі на Боббі, який стояв поряд, долаючи сильну нудоту, і приречено похитав головою.

— Випадок безнадійний, — оголосив він. — Дні цього бідолахи злічені. У нього зламаний хребет. Охо-хо... Думаю, потерпілий погано знав цю стежку, і коли впав туман, то заступив за край. Я не раз звертався до міської ради з проханням зробити поруччя на стежці.

Доктор Томас підвівся.

— Піду покличу на допомогу, — сказав він. — Домовлюся, щоб тіло підняли нагору. А то не встигнемо оком змигнути, як стемніє. Побудете тут?

Боббі кивнув.

— Я так розумію, його вже не врятувати? — уточнив молодик.

Лікар покивав головою.

— Ні. Довго не протягне: пульс швидко сповільнюється. Хвилин двадцять. Щонайбільше. Можливо, він і прийде до тями перед смертю, але навряд. Утім...

— Гаразд, — швидко промовив Боббі. — Я лишуся. А ви йдіть. Але якщо він отямиться, то чи немає якихось ліків абощо... — Боббі вагався.

Лікар похитав головою.

— Йому не буде боляче, — пояснив він. — Взагалі. Розвернувшись, доктор Томас почав швидко спинатися скелею. Боббі спостерігав за ним, доки той не зник, помахавши на прощання рукою.

Молодик ступив кілька кроків уздовж вузького карнизу, сів на виступ скелі й запалив цигарку. Події приголомшили його. Досі він ніколи не наближався до хвороби чи смерті.

Які ж сумні бувають збіги! Хмарка туманцю прекрасного вечора, невдалий крок — і життя кінець. Цей чоловік із приємною зовнішністю теж, певно, ані дня в житті не хворів. Блідота близької смерті не могла приховати смаглявості його шкіри. Цей чоловік багато часу проводив надворі — можливо, він жив за кордоном. Боббі уважніше його роздивився — жорстке каштанове волосся з сивиною на скронях, широкий ніс, масивна щелепа, крізь розтулені губи виднілися білі зуби. Широкі плечі, гарні жилаві руки. Ноги неприродно викрутилися. Боббі здригнувся і знову перевів очі на чоловікове обличчя. Привабливе, відкрите, рішуче, енергійне. «Очі в нього, — подумав молодик, — мабуть, блакитні...»

І щойно це спало йому на думку, як вони раптом розплющилися.

Очі дійсно *були* блакитними — кольору глибокої ясної блакиті. Й дивилися просто на Боббі. У них не було нічого непевного й туманного. Вони були цілком притомними. Сторожкі, вони водночас ніби ставили запитання.

Боббі швидко підвівся і рушив до чоловіка. Та перш ніж устиг наблизитися до нього, той заговорив. Не слабким голосом, ні, чітким і дзвінким.

— *Чому не Еванс?* — промовив він.

А тоді тілом чоловіка прокотилася дивна хвиля, повіки опустилися, щелепи розімкнулися...

Він помер.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

Батькові жалі

Боббі сів навколішки біля чоловіка, але сумнівів не лишалось. Той помер. Остання мить просвітлення, раптове запитання і — кінець.

Доволі знічено Боббі заліз у кишеню померлого й, діставши шовковий носовичок, святобожно покрит ним обличчя чоловіка. Більше він нічого зробити не міг.

Тут молодик помітив, що разом із носовичком із кишені він вийняв щось іще. То була фотографія, і, повертаючи її до кишені, Боббі глянув на зображення.

На ньому була жінка, вигляд якої дивовижно западав у пам'ять. Приваблива жінка з широко розставленими

очима. Дуже молода, на вік точно до тридцяти, але на Боббі справила враження радше не її краса, а те, як ця краса вмить захоплювала. «Таке обличчя, — подумав він, — нелегко забути».

Обережно, можна навіть сказати, з повагою, він вклав світлину назад у кишеню, звідки перед тим дістав, а потім повернувся на своє місце — чекати на прибуття лікаря.

Час тягнувся дуже повільно — принаймні так здавалося молодикові в очікуванні. До того ж щойно йому спала на думку одна річ. Він пообіцяв батькові пограти на органі під час вечірньої служби о шостій, а зараз уже десять до шостої. Звичайно, той зрозуміє, які обставини затримали сина, але водночас Боббі пошкодував, що не попросив лікаря передати батькові повідомлення. Превелебний Томас Джонс був людиною вкрай нервовою, ба більше, справжнім панікером. Коли він панікував, його травний тракт відмовлявся працювати, і вікарія мучив жажливий біль. Боббі, хоч і вважав батька вбогим старим ослом, ставився до нього з великою теплотою. Тим часом превелебний Томас вважав свого четвертого сина вбогим *молодим* ослом і, маючи в собі терпимості менше, ніж Боббі, постійно прагнув його «виправити».

«Бідний старий, мій батечко, — подумав Боббі. — Метатиметься як загнаний звір. Навіть не знатиме, чи починати службу. Доведе себе до болю в животі, а тоді повечеряти не зможе. Йому невтямки буде, що я ніколи не підвів би його, якби тільки не мав на це нездоланних обставин. Але він не здатен подивитися з цього боку. Всі люди за п'ятдесят позбавлені здорового глузду — на-

кручують себе через бозна-що, не варте уваги. Мабуть, їх неправильно виховали, і тепер вони нічого не можуть зробити. Бідний мій батько, у нього мізків менше, ніж у курчати!»

Боббі сидів і думав про батька з ніжністю й роздратуванням. Усе його життя вдома здавалося суцільною величезною жертвою батьковим дивним ідеям. Містер Джонс, однак, гадав, що насправді це суцільна жертва з *його* боку, непомічена й недооцінена молодшим поколінням. Отак по-різному можна дивитися на те саме.

І де ж це лікар застряг? Можна було вже й повернутися!

Боббі підвівся і похмуро переступив з ноги на ногу. Цієї миті почув щось над головою і звів очі, вдячний, що допомога наспіла, і він тут уже не потрібний.

Але то був не доктор Томас, а лише якийсь незнайомиць у штанах для гольфу.

— Агов, — озвався новоприбулий. — Тут щось трапилось? Нещасний випадок? Я можу чимось вам допомогти?

То був високий чоловік із приємним тенором. Боббі не міг роздивитися його краще, бо швидко сугеніло.

Молодик пояснив, що сталося, під акомпанемент приголомшених коментарів незнайомця.

— Я можу чимось допомогти? — запитав той знову. — Покликати когось абощо?

Боббі пояснив, що допомога має от-от прийти, і запитав, чи, бува, нікого не видно.

— Поки нікого.

— Розумієте, — вів далі син вікарія, — о шостій у мене зустріч.

— А ви не хочете полишати...

— Ні, не хотілося б, — відказав Боббі. — Тобто я розумію, що бідолашний загинув, що вже нічого не змінити, та водночас...

Він замовк, бо йому було складно перетворити фонтан емоцій на слова.

Незнайомець, однак, начебто зрозумів.

— Ясно, — сказав він. — Дивіться, я спускаю — якщо, звісно, побачу в цій темряві, куди йти — і почекаю на підмогу.

— О, серйозно? — вдячно перепитав Боббі. — Розумієте, справа в моєму батькові. Він хороша людина, і деякі речі його засмучують. Вам там видно щось? Отут ліворуч, тепер праворуч. От і все. Не дуже складно.

Він підбадьорював чоловіка й підказував дорогу, поки вони не опинилися поряд на вузькому плато. Незнайомцеві було років тридцять п'ять. Його нерішучому обличчю бракувало моногля чи вусів.

— Мене тут ніхто не знає, — сказав він. — Моє прізвище Бассінгтон-френч, до речі. Приїхав подивитися на будинок. Послухайте, ну який жах! Він що, зірвався? Боббі кивнув.

— Туманець опустився, — пояснив. — А тут небезпечна ділянка стежки. Ну, побачимося. Дуже вам дякую. Я мушу бігти. Це вельми люб'язно з вашого боку.

— Та ну що ви, — заперечив другий чоловік. — Будь-хто на моєму місці вчинив би так само. Не можна

цього бідолашного лишити тут самого. Одне слово, це якось не гідно.

Боббі видерся нагору стрімкою стежкою. Помахавши чоловікові звідти, він побіг до батька. Аби заощадити час, молодик перестрибнув через паркан церкви, замість зайти крізь хвіртку. За його стрибком у вікно спостерігав вікарій і, слід сказати, абсолютно не схвалював цього.

Було п'ять по шостій, та дзвони ще лунали.

Звинувачення і виправдання відклали на кінець служби. Боббі, задиханий, упав на ослінчик і почав умикати реєстри старого органа. Думки й настрої скомандували пальцям заграти похоронний марш Шопена.

Пізніше, скоріше засмучений, аніж розлючений (як він сам виразно пояснив), вікарій почав відчитувати сина.

— Якщо не можеш зробити як слід, любий Боббі, — почав він, — краще взагалі не братись. Я знаю, що в тебе й твоїх молодих друзів відсутнє поняття часу, але є Той, кого не можна змушувати чекати. Ти сам запропонував зіграти на органі. Я тебе за язик не тягнув. Натомість ти вирішив легкодушно пограти в гру...

Боббі здалося, що краще втрутитися, доки батько не зайшов надто далеко.

— Пробач, тату, — сказав він бадьоро й безтурботно, як говорив на будь-яку тему. — Цього разу це не моя провина. Я стеріг тіло.

— Що стеріг?

— Я вартував одного нещасного, який зірвався зі скелі. Знаєш, отам, де прірва, біля сімнадцятої мітки. Тоді

саме спустився туман, і він, мабуть, ступив просто в урвище.

— Святі небеса! — вигукнув вікарій. — Яка трагедія! Він ураз помер?

— Ні, він лежав непритомний. Помер одразу після того, як доктор Томас пішов по допомогу. Але, звісно, я відчував, що мушу побути там — не можна ж було просто встати й піти. А потім прийшов іще один чоловік, тож я передав йому роль головного плакальника й щодуху прибіг сюди.

Вікарій зітхнув.

— Ох, любий мій Боббі, — промовив він. — Невже ніщо не може пройняти твого надивовижу черствого серця? Слів немає, як мене це смутить. Ти опинився вічна-віч зі смертю — з раптовою смертю. І наважуєшся про це жартувати! Тебе це не вражає! Все... все піднесене, святе — це лише жарти для твого покоління.

Боббі переступив з ноги на ногу.

Якщо вже батько не розуміє, що люди жартують про те, від чого їм недобре, то що ж — батько не розуміє. Такого не поясниш. Коли смерть і трагедія входять у твоє життя, доводиться триматися.

Але чого ще можна було чекати? Ніхто з тих, кому за п'ятдесят, цього не розуміє. Дивні в них погляди на життя.

«Думаю, це все війна, — терпляче пояснив собі Боббі. — Вона їх прибила, і вони так і не повернулися до нормального стану».

Молодикові було соромно за батька й шкода його.

— Пробач, тату, — сказав він, чудово розуміючи, що всі пояснення — марні.

Вікарієві шкода було свого сина — він здавався спантеличеним — але також і соромно за нього. Хлопчик не усвідомлював усієї серйозності життя. Навіть його вибачення були бадьорими й нещирими.

Вони йшли додому, докладаючи нелюдських зусиль, аби знайти виправдання один одному.

Вікарій думав: «Цікаво, коли вже Боббі знайде собі заняття?..»

Його син думав: «Цікаво, скільки мені ще тут стирчати?..»

А втім, вони обидва дуже любили один одного.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

Залізнична подорож

Боббі не знав, що трапилося далі. Наступного ранку він поїхав до міста зустрітися з другом, який надумав відкрити автомайстерню і вважав, що участь Боббі в цій затії могла б стати дуже помічною.

Обговоривши умови, які влаштували б обидві сторони, за два дні Боббі сів на потяг об 11:30. Щоправда, потяг він ловив за хвіст. Прибувши на вокзал Паддінгтон об 11:28, молодик кинувся в підземний перехід і випірнув на платформі № 3 в той момент, коли потяг уже рушив. Боббі заскочив у перший-ліпший вагон, знехтувавши контролерами та носіями, які мчали навздогін.